

I N G E B L I K T

MOER

Leesbevordering, dat is het thema waaraan *Moer 2001/3* volledig gewijd is. In de openingsbijdrage van Joyce Vermeeren geven drie specialisten op het gebied van jeugdliteratuur en leesgedrag (Helma van Lierop, Rita Ghesquière en Dick Schram) hun visie op de stand van zaken rond lezen. Of leesbevordering en moeizaam leren lezen wel samengaan, dat is de vraag die Erna van Koeven probeert te beantwoorden. Anne-Mariken Raukema geeft een overzicht van

leesbevorderingsprojecten voor basis- en secundair onderwijs die de *Stichting Lezen* ondersteunt (www.lezen.nl). In een tweede bijdrage staat ze wat langer stil bij *Bazar*, een leesbevorderingsproject voor leerlingen uit het vmbo (voorbereidend middelbaar beroepsonderwijs), een moeilijke groep wat lezen betreft (www.stad.net/bazar). Tot slot pleit Erna van Koeven voor leesbevordering op de pabo (= onderwijzersopleiding).

LEVENDE TALEN

In *Levende Talen Tijdschrift 2/4* (december 2001) houdt Joop Dirksen een pleidooi voor het leesdossier en beschrijft hij de mogelijkheden en moeilijkheden in de praktijk. Hans Goosen heeft het over de inrichting van het nieuwe eindexamen 'gedocumenteerd schrijven'. Verder behandelt Hans Aniba het verschil tussen het moderne vreemdetalenonderwijs en de manier waarop praktijkgerichte taaltrainingen aan taleninstituten verzorgd worden. De Duitstalige bijdrage van Thomas Schullian ten slotte handelt over de rol van motivatie en leren leren bij het vak Duits aan een beroepsopleiding voor mode en kleding.

In *Levende Talen Tijdschrift 88/8* (december 2001) bespreekt John Daniëls Quandary, een auteursprogramma waarmee probleemoplossend leren via internet mogelijk is (www.halfbakedsoftware.com/quandary – zie ook: www.levendetalen.nl/tijdschrift/quandary.htm).

Levende Talen Tijdschrift 89/1 (januari 2002) opent met een inspirerende bijdrage van Ruud Kraaijeveld over zelfstandig werken met jeugdboeken. Hij stelt voorwaarden, verwijst naar bruikbaar materiaal, presenteert een lesaankpak, formuleert eisen voor taken en zet voor- en nadelen van zelfstandig werken op een rij.



LEESIDEE JEUGDLITERATUUR

Van *Leesidee Jeugdliteratuur*, een uitgave van het Vlabin, verschenen in november en december 2001 de nummers 8 en 9. Beide nummers staan uiteraard weer vol boeiende recensies van kinder- en jeugdboeken. Een handig register bij de 7^{de} jaargang van 2001 laat toe recensies en artikels op te zoeken op auteursnaam, op titel, op trefwoord (non-fictie) en themawoord (fictie).

In nummer 8 een interview met de onder- tussen overleden Lieve Baeten. Gert

Herman schreef een interessante bijdrage over marketinginspanningen en hoe effectief promotie van bijvoorbeeld 'Blinker' kan werken.

Nummer 9 opent met een interview met illustrator Erika Cotteleer. Els van Steenberghe zorgde voor een portret van theaterman Ignace Cornelissen, van jeugdtheater *het Gevolg*.

(VG)

KLAPPER

In *Klapper* 9/3 (2001) vinden we een zeer heldere bijdrage van Martine Sucaet: 'Wurmen en boeken? Belangrijk voor de ontwikkeling'. Naar aanleiding van het project 'De Boekenhoeve' zet de auteur uiteen waarom het gebruik van boeken bij zeer jonge kinderen aan te raden is. Sigrid Pancken brengt verslag uit van haar onderzoek (voor haar licentiaatsverhandeling

Germaanse filologie) naar leesbevordering voor jonge kinderen in de Vlaamse Openbare Bibliotheken. Tot slot zorgt Ria Swinnen nog voor een verslag van de VBAD-studiedag 'Samenwerking openbare bibliotheek en onderwijs'. In elke *Klapper* zit ook een *Pluizer*, een uitneembare katern kinder- en jeugdboekrecensies.

(VG)

LEESGOED

In *Leesgoed* 28/5 (2001) vinden we o.a. een interview met netcoördinator Cathy Spierenburg van Z@ppeling, de Nederlandse tegenhanger van KETNET. Wie geïnteresseerd is in kinderboeken op het internet moet zeker de bijdrage van Nanda Brouwer lezen. Als afstudeerscriptie 'Boekhandel en Uitgeverij' onderzocht zij de positie van het Nederlandse kinderboek op internet. En wie wil weten wat ze lezen in de klas van juf

Joke vindt in dit nummer van *Leesgoed* ook zijn gading.

Nummer 28/6 (2001) is een inleiding op het symposium 'Moeilijk lezen makkelijk maken'. Van Mieke Starmans-van Haren vinden we twee artikels: 'Weer samen naar de bibliotheek in Nederland' is een rondetafelgesprek over het aandeel van Nederlandse openbare bibliotheken in het toegankelijk



maken van media voor jonge mensen met leesmoelijkheden. 'Makkelijk lezen in vogelvlucht' is de geschiedenis van 'makkelijke' media. Vermeldenswaard is zeker ook de bijdrage van Anita Wuestenberg over moeilijke lezers in het buitengewoon secundair onderwijs.

Elk nummer van *Leesgoed* biedt ook nog 'Goed gelezen voor 0-8 jaar' en 'Goed gelezen voor 8-12 jaar', korte boekbesprekingen van recent verschenen boeken.
(VG)

HOMMAGEBUNDEL BEN REYNDERS: EN BEN

Dit boek wil een hulde en aandenken zijn aan Ben Reynders, stichter en bezieler van *Jeugd en Poëzie*. Een man die voor veel jongeren en volwassenen een belangrijke rol heeft gespeeld in het leren kennen, waarderen en schrijven van poëzie.

De bundel is opgedeeld in drie hoofdstukken. Het eerste deel 'ben' tracht een ruimer beeld te schetsen van Ben Reynders aan de hand van getuigenissen, gedichten, foto's... Het tweede deel 'gedichten met ben' bevat een selectie uit de vele gedich-

ten van kinderen, jongeren en jong volwassenen. Het derde deel 'gedichten en ben' is een bloemlezing uit de gedichten van Ben Reynders zelf. Zowel eerder gepubliceerde gedichten als nog onuitgegeven werk.

Het boek is een realisatie van *Jeugd en Poëzie*, KCLB en uitgeverij Bakermat. Het kost € 22,19 (+ verzendingskosten) en kan besteld worden bij KCLB, dienst voor leesbevordering, op het nummer (03)272 21 46 of per E-MAIL k.c.l.b@village.uunet.be
(VG)

OPENBAAR

Openbaar nr. 5 (december 2001), het tijdschrift van het Katholiek Centrum voor Lectuurinformatie en Bibliotheekwerk (KCLB) is een themanummer rond het religieuze in de poëzie (ruimer dan alleen religieuze poëzie!). Verschillende auteurs geven een heel persoonlijke invulling aan dit thema. Heel apart is de bijdrage van de Nederlandse journalist Rien van de Berg die een mini-onderzoekje deed naar de verschillen tussen Nederland

en Vlaanderen wat het gebruik van poëzie in rouwberichten betreft.

Voor de 32^{ste} jaargang kondigt KCLB aan dat het tijdschrift nu 4 keer in plaats van 5 keer zal verschijnen, namelijk in maart, juni, september en december. De prijs en het totaal aantal bladzijden per jaar zullen hetzelfde blijven als voordien.
(VG)



SPIEGEL

Nummer 3/4 van *Spiegel* 17/18 (1999/2000) opent met een bijdrage van Ludo Verhoeven & Cor Aarnoutse over interactief taalonderwijs op de basisschool. Ze presenteren een taaldidactiek die uitgaat van een balans tussen constructief en instructief leren. Theo Witte doet uitvoerig verslag van een oriënterend onderzoek naar een empirisch gefundeerde kennisbasis voor het literatuuronderwijs in het *Studiehuis*. Over de effecten van strategietraining op leesvaardigheid in moedertaal en vreemde taal gaat de bijdrage van Peter Bimmel, Huub van den Bergh & Ron Oostdam. Veeltaligheid in de klas vormt een uitdaging voor beleid en

praktijk, aldus Ton Vallen. Hij houdt een pleidooi voor het ontwikkelen en implementeren van schoolgebonden taalbeleidsplannen. Het Engelstalige artikel van Amos van Gelderen & Ron Oostdam beschrijft een experiment om bij jonge onervaren schrijvers (zowel NT1- als NT2-leerders) de 'linguistic fluency' te verbeteren. Over de praktijk van het spellingonderwijs op een multiculturele basisschool handelt de bijdrage van Jeff Bezemer. Heleen Strating en Anne Vermeer ten slotte geven hun oordeel over de digitale klas of de (in)efficiëntie van het inzetten van multimediale software in het tweedetaalonderwijs.

ONS ERFDEEL

Ons Erfdeel 44/5 (nov.-dec. 2001) opent met een opiniestuk van J.A. Dautzenburg over wat hij 'de onttakeling van het middelbaar onderwijs in Nederland' noemt. Na een korte objectieve uiteenzetting over de recente vernieuwingen van het Nederlandse onderwijssysteem – *de Tweede Fase en het Studiehuis* – gaat hij de kritische toer op en probeert hij een en ander historisch en politiek te verklaren.

Verder gaat het in dit nummer over: Erasmus (Luc Devoldere); de dichters Noordstar en Pareau (Anton Korteweg) met aansluitend enkele gedichten; bronnen in de poli-

tiek (Henk de Smaele); de mangrove van de Antilliaanse literatuur (Wim Rutgers); het 'kronkelende staarteinde' van Miguel Declercq (Dietlinde Willockx) met gedichten toe; het architectenduo Paul Robbrecht en Hilde Daem (Marc Dubois); de anagrammen *kuil* en *luik* (Hugo Brandt Corstius); de andere talen van Nederland (Reinier Salverda); de familienamen in het Nederlandse taalgebied (Ann Marynissen) en beeldhouwer André Volten (José Boyens). Verder zoals steeds de goedgevulde rubrieken: 'Culturele kroniek', 'Taal- en cultuurpolitiek' en 'Publicaties'.



TSJIP/LETTEREN

Tsjip/Letteren 11/4 (december 2001) bundelt vier bijdragen rond het thema *fantasy*. Alfons Andriessen gaat op zoek naar de fascinatie van de Franse popgroep Manau voor de Keltische cultuur en vertrekt bij hun website (www.manau.com). In het laatste jaar van het voortgezet onderwijs las Bart Wernaart de bijbel 'voor zijn lijst', als huis-lectuur. In 'een wisselvallige God' schrijft hij zijn leeservaringen neer. Hannie Humme sprak met Celia Rees, auteur van 'Heksendochter' over vrouwen en magie in een jeugdroman. 'Heksen en heksenvervol-

ging' is de titel van een werkstuk dat twee leerlingen uit de 5e klas havo (zeg maar aso) geschreven hebben. Hun leraar, Frank Tarenskeen, doet verslag.

Verder bevat het nummer bijdragen over migrantenliteratuur op school (Anne-Mariken Raukema), de stand van zaken in het literatuuronderwijs anno 2001 (Joop Dirksen), en de rol van de uitgeverij in de leesbevordering bij adolescenten (Anke Lavrijsen). 'Column', 'Leeswijzer' en 'Agenda' zijn de vaste ingrediënten van elk nummer.

VAKDOSSIER 2001

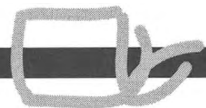
De vakdossiers 2001 worden samengesteld in het kader van de herziening van de Nederlandse examenprogramma's havo/vwo in 2003. Het *Vakdossier 2001* Nederlands opent met een beknopte stand van zaken ten aanzien van het vak, opgemaakt door Helge Bonset (SLO). Het tweede deel bevat verslagen van interviews met de toetsont-

wikkelaars. In het derde deel wordt verslag gedaan van een panel van leraren en didactici/andere experts. Het geheel wordt afgesloten met een beschouwing door Bonset. Geïnteresseerden kunnen een gedrukt exemplaar (47 p.) bestellen bij h.bonset@slo.nl of de tekst downloaden via de website www.slo.nl.

TAAL VAN HET JAAR ÉÉN

In *Taal van het jaar één* kijkt Ton den Boon, hoofdredacteur van de 13e editie van de Grote Van Dale terug op gebeurtenissen in het eerste jaar van het nieuwe millennium. Leuke en minder leuke gebeurtenissen leverden tal van nieuwe woorden op: "Een dieptepunt was de *MKZ-crisis* in de *MKZ-driehoek*, die België en Nederland op de rand van een *ontboerde natie* brachten. Dat de dotcommer en kwel niet alleen verliezen

maar ook nieuwe woorden oplevert, blijkt uit *e-zeepbel*, *dotflop* en de uit Amerika overgewaaide *pink-slip-panty* oftewel *werklozenborrel*. 2001 was ook het jaar van de definitieve doorbraak van sms'en, waarmee het gevaar op de loer ligt van de *sms-vinger*, *gsm-duim* of zelfs *sms-bommetjes*. Klein maar dapper maakte in België de *woonkorrel* zijn opwachting in de Nederlandse taal, weten we vervolgens dat



planbaten betaald moeten worden en dat zelfs hele dorpen *zonevreemd* verklaard kunnen worden.”

Taal van het jaar één kan gedownload worden van het Van Dale Taalweb (www.vandale.be).

AD REM

Ad Rem 15/5 (2001) heeft het over crisiscommunicatie (Peter Frans Anthonissen), eurospelling (Erik Dams), een verstaanbare brief (Sylvain Dieltjens & Priscilla Heynderickx), een krachtige uitnodiging (Erik Dams), netiquette (Jan Cumps) en tips voor een doelgerichte website (Rik Manhaeve).

In *Ad Rem 15/6* (2001) worden de volgende onderwerpen behandeld: de VRT-taaldata-

bank (Femke Simonis), de voicemail-boodschap (Jef Verheyen), de communicatiesnelweg (John Thibaut), spam of junkmail (Marc Horckmans), een schrijversportret (Johan Verest) en tips voor een doelgerichte website (Rik Manhaeve).

Daarnaast bevat elk nummer ook de vaste rubrieken 'Nieuwste uitgaven', 'Recensies', 'Gesignaleerd' en 'Vraag en antwoord'.

OVER TAAL

Over taal 40/4 (sept.-okt. 2001) gaat over: de 'ronde' ofte digitale Van Dale (Dorien Van De Mierop & Luuk Van Waes), de 'boorbaarheid' van Nederlandse collectiva (Frank Joosten) en erfwoorden (Marlies Philippa).

Over taal 40/5 (nov.-dec. 2001) snijdt achtereenvolgens de volgende onderwerpen aan: de taal van de account-executive en

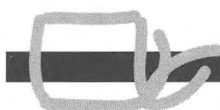
de persmuskiet (Joost Buysschaert), het Europees Jaar van de talen 2001 (Julien Van Haesendonck), Europees taalbeleid ten gunste van diversiteit (Rob Belemans) en substraatwoorden (Marlies Philippa).

Elk nummer bevat verder ook de vaste rubrieken 'Toonaangevend' (recensies) en 'Vraag en antwoord'.

IVO

IVO 85 (okt.-nov.-dec. 2001) is een themanummer over het zelfevaluatiebeleid in secundaire scholen. Theoretische en praktische bijdragen wisselen elkaar af: een interview met de beleidsgroep van Sint-Ursula Lier (Karel Van den Eynde), over de nood-

zaak van zelfevaluatie (Peter Van Petegem & Diane Jacobs), het evaluerend vermogen van de school (Valeer Schodts), schoolzelfevaluatie en begeleiding als schakels in de ketting van kwaliteitszorg (Jan Baeten, Ria Van Looveren & Helmar Vyverman), zelfevaluatie



in de praktijk (Jan Denil), het kwaliteitsmodel EFQM (Gilbert Buekenberghs), een aanloop tot zelfevaluatie (Lucien Van Craenendonck)

en leerkrachtenevaluaties door leerlingen (Hilde Roelandt).

ONDERWIJSZAKBOEKJE

Een goede kennis van de rechten en plichten is voor onderwijsmensen onontbeerlijk, maar de regelgeving voor het onderwijspersoneel is behoorlijk ingewikkeld. De 16e editie van het *Onderwijszakboekje* geeft kort en duidelijk de kerninformatie en verwerkt de recentste regelingen. De informatie is

samengebracht door Guy Janssens en Johan Heyvaert m.m.v. Perry Baret.

BESTELADRES: Kluwer, Santvoortbeeklaan 21-25, 2100 Deurne, tel. (0800)30 143, fax (0800)17 529, *E-MAIL* info@kluwer.be

GIDS VOOR HET BASISONDERWIJS

In de *Gids niet-commerciële uitgaven en activiteiten* voor het basisonderwijs inventariseert Onderwijs-service al 12 jaar lang het materiaal en de activiteiten van niet-commerciële organisaties. Momenteel wordt gewerkt aan de editie 2002.

BESTELADRES: Onderwijs-service vzw, Spoorwegstraat 19, 9250 Waasmunster, tel. (052)46 45 57, fax (052)46 19 62, *E-MAIL* ncu@onderwijsclub.com

VVL-IDEEËN

VVL-ideeën 33/3 (jan.-feb. 2002) besteedt onder meer aandacht aan de 'ontlezing' bij jongeren. Karen Raeymaeckers-Van de Wal doet verslag van een onderzoek naar het mediagebruik bij jongeren. Ze voerde een vragenlijstonderzoek uit bij 1200 leerlingen uit de derde graad van het secundair onderwijs. Daarnaast ging ze ook het effect na van twee sensibiliseringscampagnes waarbij het onderwijs betrokken is: Journalist voor één dag en Kranten lezen. Beide acties blijken potentieel te hebben om jongeren tot

het product 'krant' te brengen.

Herman Gevaert plaatst een meer dan kritische noot bij het experiment 'meertalig onderwijs' in vier Nederlandstalige gemeenschapsscholen: "Zowel in Vlaanderen als in Brussel bevindt de cultuurtaal Nederlands zich in een benadeelde positie. In Vlaanderen door gebrek aan respect vanwege de gebruikers, in Brussel als gevolg van de gastvrijheid in het onderwijs." Wie geïnteresseerd is in taalbeleid in een meertalige



context zoals de Brusselse leest de bijdrage van Johan van Braak & Werner Schrauwen in VONK 31/2 (nov.-dec. 2001).

De VWL is nu ook op het net te bereiken op <http://www.vwl-onderwijs.be>

PEDAGOGISCHE BIJDAGEN

Pedagogische bijdragen 140 (winter 2001) is een themanummer over de geëvolueerde en evoluerende rol van de leraar en de school in tso/bso. In zijn openingsartikel schetst VKSO-secretaris-generaal Geert Schelstraete de contouren van de onderwijsvernieuwing in tso/bso op het vlak van het beroep van de leraar en het leren op school en daarbuiten. In de daaropvolgende bijdragen wordt voor verschillende 'zachte' sectoren nagegaan welke gevolgen deze vernieuwde visie heeft en hoe ze gerealiseerd wordt: in het hotelonderwijs (Herwig Ghys), in het handelsonderwijs of hoe ICT daar inge-

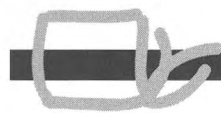
schakeld wordt als element van een krachtige leeromgeving (Inge Van de Velde, Els De Smet, Luc Van Acker & Alain Janssens), in het mode-onderwijs (L. Kenens), in het studiegebied 'chemie tso' (C. Goossens), in land- en tuinbouw tso/bso (Luc Verplancke), in het studiegebied 'personenzorg' (Hilde Naessens – Ann Melis – Riet Abrahams – L. Kosten). Volgt nog een pleidooi voor het behoud van de aandacht voor taal in het modulair traject Verpleegkunde 4e graad (Hilde Laes). Ook hete hangijzers als evaluatie (F. Verschaeren) en attitudes (Leonardo-project Modils) worden niet uit de weg gegaan.

SPRANKEL

Sprankel is het driemaandelijks tijdschrift van SPRANKEL vzw, vereniging van ouders van normaalbegaafde kinderen met leerproblemen. Naast het typische verenigingsnieuws (werkingsverslagen, activiteitenkalender, signalementen van publicaties) en getuigenissen van ouders bevat elk nummer ook enkele bijdragen 'uit de wereld van de deskundigen'. In *Sprankel 12/3* (juli-sept. 2001) worden enkele geactualiseerde standpunten van de vereniging naar het onderwijsbeleid voorgesteld: het doorbreken van het jaarklassensysteem, de verplichte aanstelling van een taakleerkracht, de begeleiding van jongeren in het secundair onderwijs, het dichten van de kloof tus-

sen type 8- en gewoon onderwijs, de scharnierfunctie van de CLB's en de aandacht voor leerproblemen in de lerarenopleiding. Verder wordt de taak van een interne zorgbegeleider aan een analyse onderworpen en becommentarieerd door Annick Vreys.

Sprankel 12/4 (okt.-dec. 2001) bevat een informatieve bijdrage over NLD of non-verbale leerstoornissen. Tevens is een vragenlijst (van David B. Goldstein) opgenomen om na te gaan of bepaalde karakteristieken van NLD aanwezig zijn. In de rubriek 'Boekensteun' stelt Luk Van Den Steen enkele goede informatieve boeken voor kinderen van 9+ en 12+ voor.



WELWIJS

In *Welwijs* 12/4 (december 2001), het tijdschrift van vzw Majong (Maatschappij- en jongerenproblemen) komen de volgende onderwerpen aan bod: leerlingenparticipatie (Saskia De Groof), opvoedingsondersteuning (Jan Van Gils), tienerbeleid (Gorik Kaesemans), ervaringsleren voor maatschappelijk kwetsbare plattelandsjongeren (Tjörven Vanden Eynde), inclusief onderwijs (Geert Van Hove & Elisabeth De Schauwer),

schools presteren van meisjes en jongens (Eva Van de Gaer, Jan Van Damme & Agnes De Munter), het beleidsplan/beleidscontract voor de leerlingenbegeleiding (Laurent Thys), armoede en onderwijs (Henk Van Hootegeem) en onveiligheidsgevoelens bij leerkrachten (Nicole Vettenburg & Inge Huybregts). Zoals vanouds wordt het nummer afgesloten met de vaste rubrieken 'Wetwijs' en 'Agenda en documentatie'.

NACHBARSPRACHE NIEDERLÄNDISCH

Nachbarsprache Niederländisch 2001/1, het tijdschrift van de Fachvereinigung Niederländisch, zet zijn reeks over politieke tekens en cartoonisten in de Nederlanden verder met een portret van Jos Collignon door Willi Weyers (geschreven in het Duits). De bijdrage van Winfried Dolderer handelt over

dichter en politiek agitator René de Clercq en zijn verhouding tot Duitsland. Verder bevat het nummer de gebruikelijke vaste rubrieken 'Miscellen und Berichte', 'Mitteilungen und Hinweise', 'Neue Medien' (over Van Dale op cd-rom) en 'Buchbesprechungen' (o.m. over Taal Totaal).

Rita Rymenans & Veerle Geudens
p/a Universiteit Antwerpen (UIA)
Departement Didactiek en Kritiek
Universiteitsplein 1
2610 Wilrijk
rita.rymenans@ua.ac.be
vgeudens@wanadoo.be